

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

EXAMENSARBETE

Höstterminen 2012

Läroarbete i musik

Stefan Blomdahl

Motivation inom trumundervisningen

En studie om trumlevers inre och yttre motivation

Handledare: Jens Ideland

Abstract

What motivates drum students to practise their instrument? The purpose of this study is to get an insight of what factors motivates to play and prior the instrument. Motivation is of both intrinsic and extrinsic nature. The intrinsic motivation drives us to act without getting any external reward while the extrinsic motivation drives us to act to get a reward that doesn't have to do with the context. A qualitative survey has implemented where students from school of music, school of art and students from arts program have answered questions regarding their interests in drumming. The survey has been processed and interpreted based on hermeneutic theory. The results show that most students who begin to practise an instrument do it because of outer influences. They who decide to continue their playing have increased the intrinsic motivation and have a goal with their playing. Positive feedback from family and friends is of significant art and playing in ensemble is considered fun and stimulating.

Title: Motivation in drumeducation – A study in drumstudents intrinsic- and extrinsic motivation

Keywords: intrinsic motivation, extrinsic motivation, drumming, instrument teaching

Sammanfattning

Vad motiverar trumelever att spela sitt instrument? Syftet med denna studie är att få en inblick i vilka faktorer som motiverar att spela och prioritera sitt instrument. Motivation är av både inre och yttre natur. Den inre motivationen driver oss att handla utan att få yttre belöning, medan den yttre motivationen driver oss att handla för att få en belöning som inte hör ihop med handlingen i sig. En kvalitativ enkätundersökning har genomförts, där elever från musikskola, kulturskola och estetiska programmet har svarat på kvalitativa frågor angående deras intresse för trummor. Enkäten har bearbetats och tolkats med grund i hermeneutiken. Resultatet visar att de flesta som börjar spela ett instrument gör det av en yttre påverkan. De som väljer att spela under en längre tid har hittat den inre motivationen och har ett mål med sitt spelande. Positiva reaktioner från omgivningen är betydande och att spela tillsammans med andra anses vara både roligt och viktigt för utvecklingen.

Sökord: Inre motivation, yttre motivation, trumspelande, instrumentundervisning

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Val av problemområde	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	2
2 Bakgrund.....	3
2.1 Motivation	3
2.1.1 Olika perspektiv på motivation	4
2.1.2 Inre och yttre motivation	4
2.1.3 Hur inre motivation uppnås	6
2.1.4 Beröm och motivation	7
3 Metod.....	9
3.1 Metodval.....	9
3.2 Enkätens innehåll	9
3.3 Urval och genomförande	10
3.4 Etiska överväganden.....	11
3.5 Bearbetning	11
4 Resultat.....	13
4.1 Anledning till att börja spela trummor	13
4.2 Anledning till att fortsätta spela trummor	14
4.3 Att göra sin trumläxa	15
4.4 Tidsaspekt och andra hobbies.....	16
4.5 Respons och beröm	16
4.6 Att spela med andra.....	17
4.7 Sammanfattning.....	18
5 Diskussion	19
5.1 Anledning till att börja spela trummor	19
5.1.1 Tankar för trumlärare	20
5.2 Anledning till fortsätta spela trummor	21

5.2.1 Tankar för trumlärare	21
5.3 Att göra sin trumläxa	22
5.3.1 Tankar för trumlärare	23
5.4 Respons och beröm	24
5.4.1 Tankar för trumlärare	24
5.5 Tidsaspekt, andra hobbies och att spela med andra.....	25
5.6.1 Tankar för trumlärare	26
5.7 Slutsats	27
5.8 Metoddiskussion.....	27
5.9 Förslag till vidare forskning	28
Referenser	29
Bilaga 1: Enkät kring trumspelande	30

1 Inledning

Denna studie inriktar sig mot trumundervisning och trumelevers motivation att spela trummor. Arbetet inleds med en presentation av det problemområde som valts och de frågor som ligger till grund för undersökningen. Vidare beskrivs undersökningens syfte och frågeställning. Därefter presenteras en teoretisk bakgrund där motivation behandlas utifrån olika perspektiv. Därefter kommer ett metodkapitel som beskriver de metodologiska och etiska överväganden som gjorts. I resultatkapitlet presenteras studiens resultat och i sista kapitlet analyseras resultaten och diskuteras utifrån ett trumläraperspektiv. Arbetet avslutas med en metoddiskussion, slutsats och förslag till vidare forskning.

1.1 Val av problemområde

För den som vill lära sig spela ett instrument finns ett stort utbud i Sverige. Det finns tillgång till kulturskola/musikskola, studieförbund, estetiska programmet på gymnasiet, folkhögskola, musikhögskola eller privat undervisning. Jag läser till instrumental- och ensemblelärare där mitt huvudinstrument är trummor. Under min utbildning har jag haft förmånen att, genom verksamhetsförlagd utbildning och vikariat, undervisa på kulturskola, gymnasium och folkhögskola. Det som förvånar mig är att en stor andel elever inte gör sin läxa eller tycks lägga ner tid på att spela trummor på fritiden. Undervisningen på kulturskolan är frivillig (Hansson & Sommanson 1999). Trots detta verkar en stor del av ungdomarna som går på kulturskola inte prioritera sina instrument gentemot andra intressen. Många tycks anse att de inte har tillräckligt med tid att göra sina trumläxor. Hur kommer detta sig? Har de för mycket att göra i skolan? Är föräldrarna anledningen till att de spelar? Stämmer min uppfattning om att trumelever lägger ner mer tid på andra intressen än att spela trummor?

Den stora frågan för mig under min utbildning har varit vad som motiverar elever att spela trummor och anstränga sig för att bli bättre. Eftersom jag kommer att jobba som trumlärore kommer dessa frågor att behandlas ur ett trumläraperspektiv. Målet med studien är att synliggöra olika faktorer som motiverar trumelever att spela trummor.

1.2 Syfte och frågeställning

I denna studie läggs fokus på trumspelare elever i tonåren. Syftet med studien är att undersöka vilka faktorer som gör att ungdomar spelar trummor och vad som driver dem att fortsätta med sitt instrument. Studien har genomförts med utgångspunkt i följande frågeställning: Vad motiverar tonåringar som deltar i lärarledd undervisning att spela trummor?

2 Bakgrund

Motivation är ett ämne som jag anser vara viktigt och intressant, särskilt när det kommer till undervisning och lärande. För att få en teoretisk bakgrund till min studie kommer jag i detta kapitel presentera olika perspektiv på motivation. Jag tar upp vad som kan tänkas ge inre och yttre motivation och hur beröm och motivation kan höra ihop.

2.1 Motivation

Ordet motivation förekommer ofta i det vardagliga talet. Det sägs att det är bristen på motivation som hindrar en att ta tag i saker som borde göras. Ofta förekommer det i negativa sammanhang, till exempel att elever som är ofokuserade inte har tillräckligt med motivation. När ett brott ska utredas ställs frågor om motiven bakom den kriminella handlingen. Ordet motivation används också i positiva sammanhang. I till exempel skolan finns det många elever som är motiverade och som alltid vill göra bra ifrån sig. I undervisningssammanhang kan motivation grunda sig i många saker. Det kan handla om att få bra betyg, konkurrens om att vara bäst i klassen, vilja att visa sig duktiga eller bara nyfikenhet och viljan att lära sig nya saker (Imsen, 2006). Enligt Nationalencyklopedin är motivation:

”Psykologisk term för de faktorer hos individen som väcker, formar och riktar beteendet mot olika mål. Teorier om motivation förklarar varför vi över huvud taget handlar och varför vi gör vissa saker snarare än andra.”

(Nationalencyklopedin, 2012)

Grundläggande värderingar i det kulturella sammanhang en människa ingår i har avgörande betydelse för motivationen. Individen motiveras av det som omgivningen anser vara viktigt eller oviktigt (Imsen, 2006).

Motivationen är i många fall kortsiktigt inriktad. Många är mer motiverade att göra något som ger snabba resultat än att jobba med något som de inte direkt kan se ett resultat från (Imsen, 2006). I trumundervisningen kan detta liknas med att elever inte orkar jobba med att öva teknik eller att läsa noter, då det kanske inte är så roligt i början. De som är uthålliga kommer dock att vinna på detta i längden då tekniken och notläsningen ger större frihet att själv lära sig nya saker utan lärarens hjälp.

2.1.1 Olika perspektiv på motivation

Enligt Lökholm och Lundgren (2006) kan synen på motivation hänga ihop med synen på lärande. Inom den behavioristiska teorin är den främsta orsaken till människans handlande straff och belöningar. Om en person vet att han/hon får belöning för att utföra en handling så fortsätter personen så länge belöningen fortsätter. Belöning kan handla om muntligt beröm eller symbolisk belöning i form av diplom och medaljer. Betyg är det som ger störst motivation i skolan och det är skolans största belöningsystem, enligt (Imsen, 2006; Lökholm & Lundgren, 2006). Dessa tankar skiljer sig ifrån det kognitiva perspektivets syn på lärande och motivation. Enligt detta synsätt är människan av naturen intresserad av att förstå sin omvärld. Människan är en meningssökande och tänkande varelse som skapar begrepp och kategoriserar för att skapa förståelse kring sin omvärld. Att förstå något han/hon tidigare inte har förstått ger en mental tillfredsställelse, som enligt detta perspektiv är motivationens kärna (Imsen, 2006).

En annan uppfattning kring motivation är enligt Imsen (2006) den behovsteori som handlar om att människans handlingar kan förklaras och motiveras utifrån hennes behov. Alla människor har något slags behov. Finns det konkurrens ökar behovet att prestera och för den som känner sig ensam framträder behovet av sociala kontakter. Behoven kan alltså uppstå genom både en inre känsla, ett bristillstånd, eller genom yttre stimulans (Imsen, 2006; Gärdenfors, 2010).

2.1.2 Inre och yttre motivation

Motivation kan vara av både yttre och inre natur. Med inre motivation menas att individen har ett eget intresse av en viss aktivitet. Den utförs för att det är roligt och aktiviteten upplevs som meningsfull. Barn leker för att de mår bra av det och det är aktiviteten i sig som ger dem tillfredsställelse (Imsen, 2006).

Den inre motivationen ligger också på det känslomässiga planet, där handlingar utförs för den inre tillfredsställelsen. Att gå på bio, restaurang eller umgås med vänner är inget vi tjänar pengar på eller får belöning för, utan vi gör det för att vi vill och mår bra av det. Finns det en inre drivkraft är yttre belöning inte lika viktigt (Lundgren & Lökholm 2006). Som instrumentlärare kan det vara viktigt att intresset från elevens sida primärt är att lära sig spela ett instrument och inte att få belöning i form av till exempel veckopeng från en förälder. Målet

med undervisningen är att ens elever ska ha en inre motivation och drivkraft där det viktiga är viljan att lära sig något och belöning är av sekundär natur (Imsen, 2006). Förebilder och idoler kan också vara en inre motivator. Enligt Gripsrud (2002) identifierar personer sig med en idol som de ser upp till och de vill likna denne. I många fall är det hela personen som efterliknas och inte endast det som idolen är bra på (Gripsrud, 2002).

Yttre motivation innebär att individen tar sig an en uppgift för att kunna få en belöning eller nå ett mål som inte har med prestationen i sig att göra (Imsen, 2006). Ett exempel kan vara att en elev pluggar mycket musikteori under en period för att kunna komma in på en musikutbildning där fokus ligger på den praktiska och konstnärliga kompetensen. Omgivningens påverkan går ut på att få oss att göra olika saker (Lundgren & Lökhholm 2006). En del saker gör vi endast för att få belöning. Lönen på jobbet eller betygen i skolan är exempel på saker som får oss att handla och som ger oss en yttre belöning. Men om vi inte utför våra uppgifter med godkänt resultat kan konsekvenserna bli en uppsägning eller ett underkänt betyg. Inom skolan och kriminalvården är det vanligt med bestraffning. Forskning visar att detta inte hjälper utan beteendet återgår efter hand till det ursprungliga. Även belöningssystem (så kallade morötter) förekommer för att förändra/förbättra någons beteende. (Lundgren & Lökhholm 2006).

Om en förälder börjar belöna sitt barn med pengar när det gör sin läxa kanske barnet till en början visar en förhöjd motivation. Men när föräldern efter ett tag slutar med belöningen, finns stor risk att den inre motivation som fanns innan belöningen började helt har försvunnit (Lundgren & Lökhholm 2006). För att upprätthålla motivationen i det här fallet måste belöningen vara konsekvent och hobby tenderar till att bli arbete. När en hobby blir arbete håller den inre motivationen på att gå över i yttre motivation (Lundgren & Lökhholm 2006). De flesta som börjar med att spela ett instrument gör det för att det är kul och tillfredsställande i sig. För en del blir målet att kunna försörja sig som musiker då intresset blivit tillräckligt stort. Den inre motivationen kan få sig en törn om det centrala med musicerandet blir att tjäna pengar. Samtidigt kan en yrkesmusiker inte fortsätta vara yrkesmusiker utan att få lön för sitt arbete. En ultimata situation för en musiker skulle kunna vara att ha möjlighet att försörja sig som musiker och samtidigt ha kvar den inre motivationen till att bli bättre på sitt instrument.

2.1.3 Hur inre motivation uppnås

”Att inte veta är dåligt. Att inte vilja veta är sämre.” är ett afrikanskt ordspråk som Gärdenfors (2010, s.86) använder för att beskriva vad inre motivation handlar om. Att ha en inre strävan att vilja veta och att bli bättre är centralt för den inre motivationen. Enligt Gärdenfors finns det tre huvudmotiv för den inre motivationen, vilka är *nyfikenhet*, *kompetens* och *ömsesidighet*. Människor är av naturen nyfikna. Denna *nyfikenhet* gör att om vi upptäcker ett nytt föremål börjar vi undersöka det för att komma fram till vad det är och hur det ska användas. Barn imiterar ofta vuxna och lär sig på så sätt hur de använder olika föremål. Allt som ett barn hittar verkar kunna användas som leksak (Gärdenfors, 2010).

När det gäller *kompetens* är både barn och vuxna i behov av att visa att de kan något. I en viss ålder påpekar barnet ofta att han/hon kan själv. Detta är en naturlig del i lärandet och motivationen och viljan att lära sig mer stärks om barnet får visa sig kompetent inför andra. Om eleverna får arbeta självständigt för att lösa olika uppgifter är det viktigt att uppgifterna ligger på en lagom svårighetsgrad. Om det är för lätt blir de uttråkade och om det är för svårt blir de bara frustrerade (Gärdenfors, 2010).

Den *ömsesidiga* sidan handlar om att människan tycker om att uppnå mål tillsammans med andra. Att vara en del i en helhet ger känslan av social tillhörighet och är arbetet tråkigt eller ansträngande upplevs det lättare när eleverna delar bördan med varandra. En elev som känner sig behövd i ett projekt får större motivation att göra ett bra arbete (Gärdenfors, 2010). Även interaktion med andra såsom föräldrars och kompisars stöd, är betydelsefullt för motivationen (Karlsson, 2002).

Om eleverna själva får vara med och påverka undervisningen är det troligare att de når de mål som är tänkta. Om de endast har betyg som målet för undervisningen, uppfattar de sig som mindre kompetenta, resultaten blir sämre och prov/test upplevs kravfyllt, till skillnad mot att läraren diagnostiserar deras lärande (Gärdenfors, 2010). Möjligheten till val i undervisningen är viktigt för att få eleverna att känna sig delaktiga. Känner eleverna att de har valmöjligheter ökar känslan av ansvar och engagemang (Karlsson, 2002). Enligt Karlsson är valmöjligheter även positivt för motivationen och kreativiteten. Den stora frågan är hur läraren ska kunna kombinera elevernas nyfikna förhållningssätt till lärandet med de mål som ingår i läroplaner och kursplaner (Gärdenfors, 2010).

När det gäller motivation hos elever finns det en skillnad hos de resultatnriktade eleverna och de läroorienterade eleverna. Om läraren ger en resultatnriktad elev en svår uppgift kan eleven bli orolig för att göra fel, medan den läroorienterade eleven ser det som en positiv utmaning för att lära sig mer (Gärdenfors, 2010). Överfört till trumundervisning bör då trumläxan vara på en sådan nivå att eleven måste öva för att klara av den, men inte så svår att eleven drar sig för att sätta sig ned och titta på den hemma. Att verklighets- och framtidsförankra sin undervisning är viktigt för att hålla elever motiverade (Davidsson & Flato, 2010). Därför kan konserter och uppspel vara viktiga inslag på musik- och kulturskolan för att öka motivationen. Eleverna får då visa det de jobbat med under en lång tid. Den kunskap läraren förmedlar måste även vara kopplad till verkligheten, så att eleven förstår hur den ska kunna tillämpa den kunskap som lärs ut. Att sätta upp mål inför framtiden är mycket viktigt för motivationen då människan är målinriktad av naturen (Davidsson & Flato, 2010).

2.1.4 Beröm och motivation

Enligt Lundgren och Lökhholm (2006) behöver elever feedback och respons i sitt arbete. Beröm är ett medel som är vanligt förekommande och tycks endast verka vara positivt för elevens motivation. Men vid en närmare granskning på vad beröm kan innebära framkommer dock en mer nyanserad bild. Det är mycket viktigt att berömmet är specifikt och uppriktigt. Ett beröm som uppfattas som oärligt kan ge eleven en känsla av att läraren inte är intresserad eller att berömmet kommer bara för att läraren vill vara snäll. Det är extra viktigt att beröm är noga avvägt med en elev som verkar ha dåligt självförtroende. I sådana fall kan beröm verka påklipstrat då det inte stämmer överens med elevens aktuella självbild (Lundgren & Lökhholm 2006).

Enligt Lundgren och Lökhholm (2006) är det viktigt att som lärare medvetandegöra vad som beröms. Det är viktigt att skilja på ansträngning, prestation och förmåga. För små barn betyder berömmet att de har presterat bra oavsett om läraren berömmar för ansträngning eller uppnått resultat. För äldre barn och vuxna är det inte lika enkelt. De fokuserar på den egna förmågan och det uppnådda resultatet. Att få beröm för sin ansträngning väger inte lika tungt som att få beröm för sin kompetens. Men när eleven fått beröm för sin kompetens och sedan misslyckas med något kan det tolkas som att det är den personliga förmågan som inte räcker till och eleven ger lättare upp en annan gång och hänvisar till att han/hon inte är tillräckligt duktig. Att däremot veta att det endast var brist i ansträngningen kan leda till större motivation till att

ta nya tag (Lundgren & Lökholt 2006). En slutsats av detta skulle kunna vara att musiklärare bör ha uppgiften att se till elevens ansträngning och inte endast ge feedback när en elev klarat av sin uppgift. Läraren bör heller inte jämföra elevers kompetenser och tydligt visa vilken elev som är duktigast, utan ge de elever störst uppmärksamhet som visar störst intresse och anstränger sig mest. Att fokusera på den enskilde eleven och att anpassa sitt beröm stöds även av Lundgren och Lökholt som menar att "[b]eröm bör anpassas efter uppgiftens svårighetsgrad och förändras till innehåll under elevens progression" (s. 51).

3 Metod

För att undersöka trumelevers motivation till att spela trummor har jag genomfört en enkätundersökning med kvalitativa frågor kring trumspelade. Kapitlet inleds med en beskrivning av mitt val av metod och enkätens innehåll. Vidare beskrivs urvalet av informanter, genomförande av studien och studiens etiska överväganden. Kapitlet avslutas med hur jag bearbetat studiens resultat.

3.1 Metodval

En enkätundersökning har gjorts för åldrarna tretton till nitton år. Syftet var att samla in data från många elever och i en enkätundersökning finns möjligheten att använda sig av elever från flera olika skolor. Informanterna som ingår i studien har olika trumlärare vilket gör att svaren utgår från olika undervisningssituationer och sammanhang. Detta ger en bredare bild än om jag endast valt ut elever från en enskild skola. Svaren kommer inte att analyseras utifrån vilken skola informanterna kommer ifrån, utan det är åldersgruppen tonåringar som är intressant för studien. En nackdel med enkäter kan vara att svaren riskerar att vara intetsägande och som inte går att följa upp. Ett alternativ för att få mera djupgående svar hade varit en intervjustudie, men då hade jag endast hunnit intervjua fyra-fem elever. Vid en intervjustudie underlättar det att intervjua experter inom sitt område enligt Ejvegård (1996). Detta är ingen intervjustudie men samma princip har följts i studien då informanterna kan betraktas som experter eftersom frågorna handlar om deras egen upplevelse av trumundervisning. Öppna frågor har använts för att ge informanterna möjlighet att beskriva sin uppfattning och deras tankar om trumundervisning och motivation till att spela trummor.

3.2 Enkätens innehåll

För att undersöka intresset för att spela trummor utformades ett antal frågor informanterna fick besvara. Frågeställningarna har ett subjektivt perspektiv, i enlighet med Anderssons (1994) beskrivning. Detta för att syftet är att få reda på informantens personliga åsikt, upplevelse och tolkning kring ämnet. Det är viktigt att skilja på objektiv och subjektiv information. Den objektiva informationen beskriver verkligheten från ett utifrån-perspektiv medan den subjektiva informationen, som denna studie fokuserar på, beskriver hur

verkligheten upplevs (Andersson, 1994). Jag hade kunnat filma (observera) informanternas lektioner och dragit slutsatser om deras undervisning och hur den kan påverka deras motivation. Att filma skulle enligt Andersson kunna ge en mer objektiv bild av undervisningen. Men syftet med denna studie var att ta reda på hur informanterna upplever sin undervisning och dra slutsatser om deras motivation efter de svar jag fick genom enkätundersökningen.

Frågorna i enkäten är öppna och tillåter informanterna att ge utförliga svar, enligt Anderssons (1994) definition. Detta till skillnad mot om endast ja- och nejfrågor eller frågor med alternativ hade används. Exempel på frågor från enkäten lyder som följer: Varför började du spela trummor?, Vad får du för reaktioner när du spelar trummor? Positiva, negativa – Beskriv! och Vad har du för mål med ditt trumspelande? För fler frågor se bilagan.

3.3 Urval och genomförande

Studien riktade sig mot trumelever i åldrarna tretton till nitton år. Valet av informanter riktade sig med andra ord mot tonåringar. Förväntningarna var att få mera uttömliga svar än hos yngre informanter då det kan vara svårt för dem att uttrycka sig i skrift. Enligt Mosham (2012) visar tonåringar prov på större förståelsenivå och sätt att tänka, som är ett resultat av utvecklingen från barn till tonåring. Informanterna valdes också efter typen av skola de gick på. Kulturskolan, kommunala musikskolan och estetiska programmet är representerat i studien för att det kan vara intressant att få svar från olika sorters skolor. Det är också denna typ av skolor min utbildning bland annat riktar sig mot.

Fyra trumlärare kontaktades för att genom dem få informanter till studien. Trumläraryrarna delade även ut och samlade in enkäterna. Informanterna fick ett kuvert där de lade sina enkäter för att deras lärare inte skulle läsa deras svar. Detta för att informanterna skulle känna sig trygga med att skriva precis vad de tyckte om de olika frågorna i enkäten. Ett par av trumläraryrarna skickade sedan enkäterna till min adress, och andra enkäter hämtades upp på deras arbetsplats. Informanterna hade fyra veckor på sig att svara på enkäten och totalt svarade nitton av trettiofem möjliga informanter.

3.4 Etiska överväganden

Vid undersökningar i enkät- eller intervjuform är det viktigt att ge information till informanterna om syftet med undersökningen och om det finns någon risk med att vara med i undersökningen (Kvale & Brinkmann 2009).

Vetenskapsrådet (2011) ställer fyra forskningsetiska krav: *konfidentialitetskravet*, *nyttjandekravet*, *informationskravet* och *samtyckeskravet*. För att klara *konfidentialitetskravet* är informanterna anonyma. Varken deras lärare, föräldrar, forskaren eller min handledaren vet vilken elev som gett vilket svar i enkäten. I resultatdelen och resultatdiskussionen används fingerade namn för att lättare kunna presentera och diskutera resultatet. Enligt Vetenskapsrådet (2011) ska forskaren se till att utomstående inte kan få tag på informanternas personuppgifter och vid redovisning av resultatet ska det inte gå att identifiera vilken person som har svarat vad.

För att uppfylla *nyttjandekravet* får, enligt Vetenskapsrådet (2011), de uppgifter som kommer fram genom studien inte användas i andra syften än i forskningssyfte. Uppgifterna får till exempel inte användas i kommersiella syften vilket de inte kommer att göra. De trumlärare som blev tillfrågade fick information om studiens syfte och att deras medverkan var frivillig. För de informanter som ej var myndiga kontaktades deras föräldrar via telefon för godkännande av att dela ut enkäten. I samtalet presenterade jag mig själv, beskrev syftet med min studie och vilken typ av frågor enkäten innehöll. Föräldrarna fick även svara på ett mail för att bekräfta att de, via telefon, godkänt deras barns deltagande i enkätundersökningen. De informanter som var myndiga fick information om studiens syfte via sin trumlärare. I och med detta uppfylldes *informationskravet* och *samtyckeskravet*, enligt Vetenskapsrådet (2011).

3.5 Bearbetning

Enligt Patel och Davidsson (2003) är syftet vid en kvalitativ undersökning och analys att få en djupare kunskap och kunna förstå en helhet. Bearbetningen påverkas av den person som genomför arbetet och analysen är i viss mån hermeneutiskt inriktad. Hermeneutiken är en vetenskaplig inriktning där forskaren tolkar och försöker förstå texter utifrån sin egen förförståelse. Detta betyder att jag som forskare tolkar informanternas svar utifrån min egen förförståelse. Med förförståelse menas den kunskap, tankar och erfarenhet jag som forskare

har (Patel & Davidsson, 2003). Med andra ord använder jag min egen erfarenhet som trumelev när jag tolkar de svar jag får genom enkäten. Inom hermeneutiken ses förförståelsen som en viktig tillgång i forskningsarbetet och det är med en kvalitativ ingång denna studie har bedrivits. I studien är jag till viss del subjektiv i min analys och tolkning, men jag ska också försöka förstå informanternas perspektiv (Patel & Davidsson, 2003).

När jag fick in enkäterna började jag med att lägga in alla svar i en mall som är utformad utefter enkäten. För att bearbeta och kategorisera svaren skapade jag rubriker i resultatkapitlet som passade in under min forskningsfråga och som beskrev några av de frågor informanterna svarat på. De svar som jag inte ansåg beröra studiens frågeställning har utelämnats.

4 Resultat

I detta kapitel redovisas resultatet av den enkätundersökning som gjorts. Resultatet presenteras i olika teman som följer de frågor informanterna svarat på i enkätundersökningen. Enkätens frågor grundar sig i studiens frågeställning: Vad motiverar tonåringar som deltar i lärarledd undervisning att spela trummor?

4.1 Anledning till att börja spela trummor

Orsakerna till att informanterna började spela trummor är många. Flera av dem skriver att det verkade roligt och häftigt. Vissa hade mera specifika mål redan när de började. Musikbetyg i skolan, förebild som spelar, viljan att spela med andra i familjen är exempel svar från informanter som hade tydliga mål när de började spela trummor. Formuleringar om att det verkade roligt, häftigt och coolt återkommer hos majoriteten.

Nils började för att han redan hade ett intresse för musik och ville kunna uttrycka sig på ett instrument. Han skriver att han började spela trummor ”[f]ör att kunna spela den musik jag lyssnar på” (Nils). Nils hade en inre musikalisk motivation till att spela redan innan han började ta lektioner för sin trumlärare.

För Emil och Jakob var det en inre motivation som drev dem till att börja spela. Emil skriver att han ”[s]pelade på musiken. Så jag tyckte det var jättekul”. Jakob ”...började spela trummor att jag tyckte att det verkar roligt och ville gärna lära mig spela det”. Emil testade att spela trummor på musiken i skolan där ett intresse för instrumentet väcktes och Jakob var nyfiken på hur det var att spela trummor.

Hans började spela trummor för att få chans till högre betyg i musikämnet i skolan. ”Ville lära mig spela ett instrument för möjlighet till MVG i musik, trummor verkade mest intressant” (Hans). I det här fallet står betyg som en yttre motivator. Varför trummor var det mest intressanta instrumentet framgår inte. Hans har också skrivit att han nu tycker att trummor är ”jättekul”, vilket kan tyda på en förskjutning till en inre musikalisk motivation.

För Ivars del var det en häftig upplevelse som fick honom att välja trummor. ”Jag såg en person spela trummor i en film och jag tyckte det såg coolt ut” (Ivar). Kanske kunde han se sig själv i rollen som trummis i filmen han såg, och ville bli lika cool som den trummisen. Detta är ett exempel där yttre påverkan spelat en avgörande roll för Ivars beslut, men idolen kan också bidra till en inre motivation att spela sitt instrument.

När Klas och Olga började spela var det främst deras familj och omgivning som påverkade dem. Då deras familjer var musikaliska, låg kulturskolan nära till hands och inspiration kunde hämtas från föräldrar och syskon. Även trummisen Lars Ulrich var en av orsakerna till att Klas började spela trummor, vilket framgår i hans svar på frågan varför han började spela trummor. ”Musikalisk familj och var inspirerad av Lars Ulrich” (Klas). Olga ville lära sig ett instrument ”[f]ör att mina syskon spelade andra instrument så att vi kunde spela tillsammans”. Om syskonen inte spelat instrument är det inte säkert att Olga börjat spela trummor. Miljön och familjen verkar vara avgörande för flera när de valt att börja spela trummor och idoler är också en anledning till att de vill spela trummor.

4.2 Anledning till att fortsätta spela trummor

Att det är kul att spela trummor ges som motivering till att majoriteten av informanterna har fortsatt med trummor. De som har ett tydligt mål med sitt spelande verkar vara de mest motiverade eleverna. Av några informanter lyfts lärandet och utvecklingen fram som en viktig del i spelandet.

I Martins fall är den musikaliska utvecklingen källan till motivationen. Han uttrycker att ”[d]et blir bara roligare ju bättre man blir. Ska inte bli musiker” (Martin). Martins mål med trumspelandet är att ha kul och detta kan givetvis leda till en karriär inom musik om han vill. Men det kan också bli så att han slutar den dagen han tycker det är tråkigt med trummor.

För Frida är lärandet centralt och hennes mål med spelandet är ”[a]tt spela tills jag blir vuxen och gärna spela i band”. Att spela tillsammans med andra är något som många av informanterna nämner som något positivt och som finns på deras önskelista. Frida spelar också ”[f]ör att det är kul och jag lär mig”.

För Bengt är det främst glädjen i musiken som är drivkraften, men den har också gjort att han vill något mer med trumspelandet än att bara komma och gå från trumlektionerna. ”Jag spelar mest för att det är kul men jag har även valt att verkligen satsa på det” (Bengt).

Från att ha börjat med trummor för att kunna spela med sina syskon har Olgas intresse för trummorna växt. ”Jag ska bli proffs och jag ska inte sluta spela” (Olga). Hon uttrycker att hon vill bli professionell men inte varför. Detta kan bero på många olika saker, men det är inget som går att se utifrån enkäten.

4.3 Att göra sin trumläxa

Av majoriteten av informanterna ses trumläxorna som roliga eller ganska roliga. På en skala mellan 1 och 7, markerar de flesta sina läxor som 5 eller 6. 1 står i detta sammanhang för mycket tråkiga läxor och 7 representerar mycket roliga läxor. Dock skriver majoriteten att de inte gör sina läxor varje vecka. Enligt informanterna beror detta till stor del på tidsbrist, men även brist i motivationen. Trots att läxorna ses som roliga väljer många av informanterna bort dessa mot andra aktiviteter eller så görs läxorna om det finns tid över. De flesta av informanterna skriver att de har andra hobbies som de lägger ner mer tid på än trummorna.

Klas verkar gilla sina läxor. Han är inte jätteförtjust i teknikövningar, men han förstår poängen med att göra dessa. När han ska beskriva sina trumläxor skriver han att de är ”[o]ftast roliga men teknik är inte alltid kul men nyttigt”(Klas). Här verkar läraren ha förankrat teknikträningen med musicerandet och fått Klas att koppla ihop teknikövningarna med trumspellet. Han skriver att han gör läxorna varje vecka, men inte alltid lika mycket eller noggrant. Kanske är det just när det är teknikövningar som Klas inte jobbar lika mycket med sin läxa som andra gånger. Nils skriver att han ”[ä]r med och väljer” sina läxor. På grund av detta borde risken för omotiverande läxor vara låg.

Bengt verkar ha en drivkraft som hjälper honom att göra sina läxor varje vecka och skriver att ”[l]äxor är inte alltid kul, men ack så nödvändigt” (Bengt). Han har förstått att han måste göra sina läxor för att bli bättre, men läxorna i sig är inte alltid så inspirerande. Ivar upplever ibland sina läxor som enformiga och skriver att de är ”[o]ftast okej men enformiga. Man blir inte bättre på trummor om man inte gör dem” (Ivar). Om det är han själv som menar att han inte

blir bättre utan att göra läxorna är svårt att avgöra. Ett alternativ kan vara att hans lärare har behövt förklara läxornas syfte, men förhoppningsvis har han själv upptäckt vitsen med att göra sina läxor. Hans skriver att han mest har ”nöta-läxor” som är viktiga för grunden, men som kanske inte är så inspirerande i sig.

Leo verkar inte ha förstått idén med notläsning och ser läxor med noter som ett nödvändigt ont. ”Jag hinner knappt göra dem men är det låtar är det kul men om det är bara noter är det tråkigt” (Leo). Svaret kan tolkas som att om Leo får spela till en låt, kan han koppla det han gör till ett musikaliskt sammanhang och det verkar ge honom motivation till att göra sina trumläxor.

4.4 Tidsaspekt och andra hobbies

För flera av ungdomarna är trumspelandet bara en av veckans många aktiviteter utanför skolan. Daniel förklarar varför han inte övar på sina läxor varje vecka. ”För att jag tränar fotboll tre gånger i veckan och trummor 1 dag + lite träning” (Daniel). När Daniel tränar fotboll tre gånger i veckan förväntas han nog inte orka med att öva trummor varje dag och inte heller öva på sin läxa varje vecka. Tiden räcker inte till och hans andra hobbies är högre prioriterade för honom. För Gunilla är hennes andra hobbies också tidskrävande och kräver regelbundenhet. Hästarna måste tas hand om, vilket gör att trumspelandet ses som ganska oviktigt för henne i jämförelse. Hon skriver att hon lägger ner mer tid på sina andra fritidsaktiviteter ”[f]ör att det är roligare och man måste ta hand om hästarna varje dag” (Gunilla). För Carls del verkar det mest som att han inte är tillräckligt motiverad och att andra saker måste få plats på schemat. ”Jag gör inte mina trumläxor helt ibland för jag vill göra andra saker på min fritid” (Carl). Tidsaspekten nämns även när frågan om informanterna spelar i något band eller någon orkester kommer på tal. Frida skriver att ”[j]ag vill göra det men jag har inte tid”(Frida).

4.5 Respons och beröm

Majoriteten av eleverna möts av positiva reaktioner från sin närhet och omgivning när de spelar trummor. De enda negativa reaktioner de nämner handlar om att det låter för starkt.

Hans upplever att han får positiva reaktioner genom sitt trumspel och beröm för att "...få spela trummor och det är coolt" (Hans). Bengt får positiva reaktioner, men ibland tycker en del att det blir för starkt. Främst är det när han sitter och övar som detta kan framkomma. "Alltid positivt, bara det inte är för starkt osv när man övar" (Bengt). Olga berättar också att hon får mycket positiv respons från sin omgivning som säger att hon är grym. Denna respons verkar ge näring åt hennes inställning, som är att bli proffs i framtiden.

För Leos del är pappans respons viktig, då pappan uppmuntrar och refererar till den person som är Leos idol och drivkraft till att bli bättre. "Pappa tycker jag spelar ibland som John Bonham och ibland sämre" (Leo). Leo skriver också att han vill bli som John Bonham och att bli jämförd med honom verkar vara det bästa berömmet.

Gunilla vill gärna visa vad hon kan och hon verkar ha ett behov av att bli sedd och hörd av människor runtomkring. På frågan om omgivningens reaktioner skriver hon att dessa är "[p]ositiva. Det är kul att spela upp något för slakten när de tycker det är bra" (Gunilla).

4.6 Att spela med andra

Formuleringar med ord som kul återkommer hos de elever som spelar tillsammans med andra. Den sociala aspekten med kompisar verkar vara en stor motivator. Av många anses det vara viktigt att spela med andra oavsett ensembleform. Mer än hälften av informanterna uppger att de spelar i någon konstellation. Det som sätter stopp för några är bristen av tid.

För Jakob blir samspelet en bekräftelse på att det han klarar av att spela själv också fungerar när han spelar tillsammans med andra. Han får en positiv känsla av att vara duktig och samtidigt kunna dela upplevelsen med andra. "Jag får en bra känsla för att jag kan det jag spelar och det blir extra roligt när man spelar med kompisar" (Jakob). Att spela med kompisar och lära känna nya är en viktig del för både Jakob och Leo "[f]ör att det både är roligare och man lär känna nya" (Leo).

Bengt ser samspelet som något som utvecklar hans trumspel. Han skriver att han spelar "[i] ett band, en orkester och i en slagverksensemble eftersom det är kul och utvecklar mig" (Bengt).

Han tycker att det är både roligt och nyttigt och han får dessutom prova att spela olika genrer i dessa tre konstellationer.

För några av eleverna är det ett mål för framtiden att få möjligheten att spela med andra. ”Att spela tills jag blir vuxen och gärna spela i band. Det skulle vara riktigt kul att göra det” (Frida). ”Att bli bättre och att få börja spela i ett band” (Ivar). För Frida och Ivar är att få spela i band deras stora mål. För Ivars del hänger detta samman med att utvecklas på sitt instrument och Frida kommer att spela många år om hon får chansen att spela med andra.

4.7 Sammanfattning

Resultatet visar att mer än hälften av informanterna som börjar spela trummor gör det för att de tycker att det verkar roligt och häftigt. Några börjar spela på grund av en idol och andra för att kunna spela den musik som de lyssnar på. Några nämner familjen som en faktor till att de börjat med sitt instrument. De som känner att de utvecklas och tycker att det är kul fortsätter att spela. När det gäller prioritering hamnar trummorna oftast efter i jämförelse med andra fritidsintressen och få gör sin trumläxa varje vecka. Bristen av tid är också en orsak till att informanterna inte hinner spela tillsammans med andra. Att spela i band är något som flera önskar, men som inte kunnat uppfyllas av olika anledningar. Positiva reaktioner från omgivningen motiverar att fortsätta spela och för vissa är förebilder viktigt. Endast de som tror sig spela livet ut eller har ett specifikt mål med sitt spelande anser att de lägger ned mer tid på sitt instrument än på övriga intressen. Det är också denna grupp som gör sin läxa varje vecka och som verkar drivas av en inre motivation för att spela sitt instrument. Några få skriver att de vill arbeta som musiker i framtiden.

5 Diskussion

Nedan kommer resultatet att diskuteras i förhållande till de perspektiv på motivation som presenteras i bakgrundskapitlet. Samma indelning som i resultatkapitlet kommer att användas samt en underrubrik där jag diskuterar vad min analys kan få för konsekvenser för trummlärare. Undantaget är avsnittet där tidsaspekt, andra hobbies och att spela i grupp diskuteras under samma rubrik. Detta för att analysen visar att dessa aspekter är tätt förknippade. I slutet av kapitlet kommer en metoddiskussion och förslag till vidare forskning.

5.1 Anledning till att börja spela trummor

Enligt Imsen (2006) innebär inre motivation att en aktivitet är rolig, meningsfull och ett eget intresse finns. Resultatet visar att de flesta börjar spela för att det verkar roligt och häftigt. Några nämner specifika orsaker till varför den började spela. Nils mål var att kunna spela den musik som han lyssnar på och sen få spela i ett band. Emil hade testat att spela trummor på musiken i skolan och där insett hur kul det var. Jakob tyckte att det verkade roligt med trummor, var nyfiken och ville testa. Nyfikenhet är enligt Gärdenfors (2010) ett av tre huvudmotiv för det informella lärandet och den inre motivationen. Några av informanterna som börjar spela trummor gör det för att de sett andra göra det och har en musikalisk familj som inspirerat till att börja med trummor. Enligt Imsen (2006) är omgivningens påverkan avgörande vid val av olika aktiviteter.

Att ha förebilder att se upp till kan vara viktigt för motivationen. Enligt Gripsrud (2002) är en förebild en person som efterliknas. Några av informanterna nämner att de har som mål att bli lika bra som sina idoler. Frågan är vad som händer om informanterna börjar tvivla på att de kan bli lika bra som sina idoler, eller om de börjar inse vilken uppoffring de måste göra för att bli såpass duktiga. Om den inre motivationen saknas kommer det nog att gå rätt fort innan eleven lägger trummorna på hyllan. Drivs eleven av en inre motivation leder detta möjligtvis till att det blir lättare att acceptera motgångar och ändå fortsätta mot de mål som satts upp.

Hans motivation är att få ett högre betyg i musik. Detta är ett typiskt exempel där den yttre motivationen spelar in. Enligt Imsen (2006) är betyg exempel på yttre motivation och skolans största motivator. Enligt Lundgren och Lökholtz (2006) är belöning (betyg i det här fallet)

ingen garanti för att ändra någons beteende. Om musikämnet hade haft samma status som till exempel engelskan i grundskolan, kanske det hade varit dubbelt så många som valt att spela ett instrument. Det finns troligen en risk att de som börjar spela till exempel för ett bättre betyg i grundskolan slutar spela när de fått sitt betyg. Chansen att de fortsätter spela kanske är större om de får det betyg de vill ha, men det finns också en risk att de slutar när de nått sina mål. Men jag tror också att ett intresse kan väckas under trumlektionerna vilket gör att till exempel Hans kanske fortsätter även när han fått sitt betyg i musik. Frågan är om Hans inre motivation är såpass stark att han fortsätter spela när han inte vinner något på det, i det här fallet höga betyg.

5.1.1 Tankar för trumlärare

För att öka ungdomars intresse för att börja spela trummor är det viktigt att ge en inspirerande bild av hur det är att spela trummor. Då de flesta av informanterna börjat spela för att det tyckte att det verkade kul och intressant antar jag att några av dessa kommit i kontakt med trummor via konserter, TV, radio, Internet och kompisar. För att få kontakt med ungdomar, i till exempel den kommun man arbetar inom, kan konserter framföras på olika skolor för att inspirera ungdomar till att börja spela instrument. Ett exempel kan vara att instrumentallärarna på en kulturskola sätter ihop ett band och ger konserter på de olika skolor lärarna besöker. Om lärare vill inspirera ungdomar till att börja spela musik tror jag det krävs engagemang. Att ha öppet hus på sin skola tror jag också är viktigt så att ungdomar kan få prova på och själva upptäcka olika instrument. Flera nämner att de sett en idol och förebild som gjort att de börjat spela. Därför kan det vara bra om trumläraren ger exempel på musiker som eleverna kan lyssna på eller se via Internet. Detta tror jag kan ge eleverna mycket inspiration och förhoppningsvis stärka en inre motivation till att fortsätta spela. Detta gäller även de elever som kanske börjat för att få ett bra musikbetyg i skolan.

Då många av informanternas anledning till att börja spela trummor var att de tyckte att det verkade roligt, häftigt och intressant är det viktigt att undervisningen är inspirerande och utmanande. Om trumläraren lyckas att erbjuda nytt material eller nya idéer kontinuerligt i undervisningen, borde nyfikenheten och intresset som gjorde att många började spela kunna hållas vid liv. Detta ger också läraren en chans att utvecklas då han/hon tvingas lära sig nytt material för att själv kunna lära ut det.

5.2 Anledning till fortsätta spela trummor

De flesta av informanterna i undersökningen anger att de fortsätter att spela trummor för att de fortfarande tycker att det är roligt. Enligt Imsen (2006) är det glädje och meningsfullhet i en aktivitet som är den största delen av den inre motivationen. Dessa informanter verkar ha fått en inre drivkraft som gör att de vill lära sig nya saker. I till exempel Martins fall är det utvecklingen som ger honom motivation att fortsätta. När han lär sig nya saker känner han sig bättre och att lära sig mer blir en belöning i sig. Enligt Lundgren och Lökholtz (2006) är det den inre drivkraften som gör att eleven är motiverad att fortsätta med något utan att få yttre belöning för mödan. Det är just denna drivkraft som gör att eleven kan utvecklas och bli riktigt bra på sitt instrument. Martin har en god chans att bli musiker om hans motivation håller i sig.

Om den inre motivationen aldrig väcks finns risken att eleven slutar ganska snart. Detta kan vara en anledning till att yttre motivationsfaktorer inte framkommer hos informanterna som en anledning till att de fortsätter att spela trummor. Ingen av informanterna nämner till exempel bra betyg i musik som anledning till att de fortsatt spela trummor.

5.2.1 Tankar för trumlärare

Förhoppningsvis fortsätter informanterna att uppskatta att spela trummor. Trumläraren har i uppgift att hålla motivationen och inspirationen vid liv. Så länge undervisningen ses som viktig och kopplad till verkligheten kommer intresset att leva vidare, enligt Davidsson och Flato (2010). Men det är inte alltid så lätt att förklara meningsfullheten i alla moment som ingår i instrumentalundervisningen. När elever till exempel börjar med att läsa noter, kan det vara svårt för en del att se vilket syftet är även om läraren förklarar det. Likaså är det med teknikövningar, vilka kan uppfattas som meningslöst och tjatigt innan eleven själv upptäcker fördelen med en god teknik och god notläsningsförmåga. I dessa fall är det viktigt som lärare att alltid ge praktiska exempel på när eleven kan tillämpa dessa teknikövningar.

Frida, Bengt och Olga har tydliga mål med sitt spelande. Enligt Davidsson och Flato (2010) är det viktigt för motivationen att sätta upp mål inför framtiden, då människan är målinriktad av naturen. För både lärare och elever är det idé att sätta sig ned i början av terminen och sätta upp olika mål. Det kan vara att klara ett visst komp, en viss låt eller att spela på en konsert. Har eleverna en konsert att öva inför blir det ju viktigt för dem att kunna sina saker, eftersom

de inte vill göra bort sig inför kompisar eller familj. Enligt Gärdenfors (2010) är bland annat kompetensen en viktig del i lärandet och när eleven känner att han/hon klarar mer än innan ger detta en positiv känsla. Eleverna vill visa att de är kompetenta för både dem själva och för varandra. Som lärare är det därför viktigt att anpassa undervisningen efter elevernas nivå, så att de får uppleva känslan av att lyckas. Som lärare kan det även vara bra att sätta upp egna mål för undervisningen, för att ha något att sikta mot. Detta ger en riktning vid planering av lektioner.

En utmaning för läraren är att bibehålla den inre motivationen hos sina elever. I detta arbete kan det ses som viktigt att ha en fortgående dialog med sina elever, där lärare och elever tillsammans ser vilka behov som finns. Om en elev endast vill spela hårdrock, vet läraren vilka moment som är viktiga att ta upp, likaså om en elev endast vill spela jazz. För både läraren och eleverna blir dock undervisningen mer omväxlande om eleverna är öppna för många genrer. Läraren bör därför sträva efter att presentera genrer, artister eller spelstilar som eleverna inte upptäckt på egen hand. Detta kan också ge näring åt den inre motivationen och elevernas nyfikenhet enligt Gärdenfors (2010). För de elever som inte verkar ha någon inre drivkraft är det än mer viktigt att anpassa sin undervisning. Att utgå från deras favoritmusik i undervisningen kan vara en bra idé.

5.3 Att göra sin trumläxa

Som instrumentallärare är det av intresse om eleverna gör sina läxor för att de känner press från lärare eller om de verkligen tycker att läxorna är intressanta i sig. Det visar sig i studien att många gör sina läxor för att de känner att de måste, inte alltid för att de vill. Det finns säkert en blandning av inre och yttre motivation när det gäller att göra sin läxa. Även om informanterna drivs av en inre motivation till att spela trummor kanske vissa moment inte intresserar dem.

Klas och Nils är de som tydligast har skrivit att de gillar sina läxor. Mer än hälften av informanterna gör inte sina läxor regelbundet. Klas verkar ha förstått poängen med att öva teknik och har kunnat koppla sådana övningar till den musik han spelar. Enligt Davidsson och Flato (2010) är det viktigt att läraren kan förankra uppgifterna till verkligheten. Enligt Karlsson (2002) är det även viktigt med valmöjligheter i undervisningen. För Nils del, som är

med och bestämmer läxorna, kan denna valmöjlighet förmodligen bidra till att Nils ser läxorna som meningsfulla. Dock finns risken att läxorna blir enformiga och inte så omfattande som de kanske hade blivit annars. Nils kanske fastnar i en genre eller bara spelar låtar med en viss artist. Det kanske är så att läraren ger olika förslag och Nils får välja bland dem. Då kan läraren lättare få med ett material som är övergripande och mångsidigt.

Några av informanterna gör sina läxor för att de tror att det är nödvändigt och viktigt. Det kan vara så att informanterna gör läxorna för att trummläraren är en förebild som de litar på och de gör vad han/hon säger för att de vill bli bättre. Hans är ett exempel på en informant som gör sina läxor för att han vet att han måste göra dem för att få grunderna inom trumspelandet. Då Hans tidigare nämner betyg som anledning till att börja spela trummor går det här att tolka att den yttre motivationen påverkar honom till att göra sina läxor. Flera av informanterna verkar inte ha insett varför läxorna är viktiga, utan ser dem som ett nödvändigt ont. De informanter som går på estetiska programmet måste göra sina läxor för att bli godkända, men de på kulturskolan kan välja att inte göra dem om de inte känner för det. Det finns de som vill bli musiker som verkar göra läxorna oavsett om de gillar dem eller förstår syftet med dem. Detta eftersom de har ett långsiktigt mål med sitt spelande. I linje med Gärdenfors (2010) synsätt kan dessa elever förstås som exempel på resultatnriktade elever som gör det de måste för att uppnå ett bra resultat.

För vissa är läxor i notläsning det minst inspirerande. En anledning till detta kan vara att läraren inte har lyckats koppla ihop notläsningen med musicerandet. Kanske för att notläsningen fortfarande är på en grundläggande nivå och som inte motsvarar den speltekniska nivå informanterna befinner sig på.

5.3.1 Tankar för trummlärare

Då Karlsson (2002) trycker på att det är viktigt för elever att kunna påverka sin undervisning tror jag det är viktigt att låta eleverna påverka sina läxor. Ofta verkar läxorna vara en börda som många vill kunna påverka. Samtidigt kan läraren kanske inte bara ge eleverna de läxor de vill ha, för det kan innebära att de får hoppa över moment i trumspelet som är viktiga för deras utveckling. Detta är något som skulle kunna hända i Nils fall om inte hans trummlärare styr tillräckligt över Nils läxor. Om läraren däremot lyckas övertyga eleverna om att alla moment han/hon tar upp är viktiga för att kunna spela i band eller orkester, finns möjligheten

att eleverna kan koppla momenten till verkligheten som Davidsson och Flato (2010) förespråkar. De moment som eleverna ser som tråkiga kan upplevas roligare om läraren stöttar eleverna i att förstå dess sammanhang och syfte.

Då noter nämns av några informanter som ett svårt moment måste trumlärares vara strategisk i sin undervisning. En möjlighet kan vara att eleven klarar av sin läxa under lektionen, för att själv kunna slipa på detaljer till nästa lektion. Att ge färre läxor kan också vara en fördel då eleven inte har olika moment att koncentrera sig på utan kan fokusera på till exempel notläsning en vecka och komp en annan vecka. För att förankra notläsningen i verkligheten kan läraren visa fördelarna med att kunna läsa noter när man spelar ihop med andra i band eller orkester.

5.4 Respons och beröm

Informanterna får mestadels positiva reaktioner från sin omgivning när det gäller trumspelandet. Detta kan vara en viktig faktor till att de fortsätter spela. Enligt Karlsson (2002) är det viktigt med kompisars och föräldrars stöd för motivationen. Oavsett aktivitet finns behovet av någon sorts feedback och respons. Kompisarna tycker att det är coolt att spela trummor och detta är en stor anledning till att många av informanterna spelar trummor. Utan kompisarnas eller föräldrarnas stöd kan det nog vara svårt att hålla uppe motivationen att spela.

I Leos fall verkar pappans respons vara ovärderlig. När han refererar till John Bonham då han hör Leo spela, ger detta förmodligen en kick hos Leo. Att bli jämförd med sin idol bör ses som mycket positivt då idoler, enligt Gripsrud (2002), är förebilder som individen vill efterlikna.

5.4.1 Tankar för trumlärare

Då informanterna mestadels får positiva reaktioner från deras kompisar och familj tror jag att det från lärarens sida också är viktigt att ge feedback och respons för elevens motivation. För läraren är det kanske viktigare att se till vad han/hon ger beröm för. Enligt Lundgren och Lökholm (2006) är det viktigt att berömmet är ärligt och det är även viktigt att skilja mellan beröm av ansträngning och av resultat. De menar att både lärare och elever vinner på att

läraren ger beröm efter ansträngning. Den inre motivationen mår bra av att eleven får uppskattning för att han/hon kämpar hårt. Om läraren gör som Leos pappa och säger att eleven ibland spelar lika bra som sin idol, då är det viktigt att det stämmer överens med verkligheten. Jag tror att många som har lärare som ger dem för mycket positiv kritik blir besvikna när de inser att de är inte så bra som deras lärare säger.

5.5 Tidsaspekt, andra hobbies och att spela med andra

Den främsta orsaken till att informanterna inte övar är bristen på tid. De som är aktiva med andra hobbies än musiken, prioriterar bort trummorna och lägger mer tid på andra intressen. Skolan är en faktor som tar mycket tid och det är kanske inget som ska ses som negativt. En fråga är varför ungdomar kan ha fotbollsträning tre gånger i veckan samt match vissa helger samtidigt som de tycker att tjugo minuter trumlektion i veckan är tillräckligt mycket. Resultatet visar också att de flesta vill spela ihop med andra, men alla gör inte det av olika anledningar. De skolor de går på verkar inte kunna erbjuda alla elever att få vara med i en ensemble.

Tid verkar de flesta informanter ha, men prioriteringen ligger inte i att spela sitt instrument. Det som kan ses i undersökningen är att informanterna ser andra aktiviteter som roligare än att spela trummor. De aktiviteter som nämns är ofta saker som görs i grupp. Att göra saker i grupp är något som ses som positivt för motivationen. Att uppnå ett mål tillsammans med andra är något som ligger i människans natur enligt Gärdenfors (2010). Trots detta anser många att de inte hinner med att spela i vare sig band eller i en orkester. Det kan vara så att de inte haft möjlighet att prova på detta och tror att det inte är så stor skillnad gentemot att spela trummor själva.

Jakob beskriver att det är genom ensemblespelet som han får bekräftat vad han kan och inte. Det finns såklart en poäng med att sitta och spela för sin egen skull, men om eleverna vill komma ut ur övningsrummet är det bra att ha som mål att kunna spela med andra musiker. Då trummor är ett kordinstrument bör ensemblespel vara något de jobbar för att kunna delta i. Leo skriver att han tycker att det är roligare att spela i en ensemble än att spela själv och att lära känna andra genom ensemblen ses som ett stort plus. Gemenskapen verkar vara viktig på många sätt. Att spela ett instrument kan bli ett ganska ensamt projekt och som kräver mycket

tid i övningsrummet. Den sociala aspekten är en stor faktor till att informanterna vill spela med andra. Enligt Gärdenfors (2010) upplevs arbetet lättare när bördan delas med andra. Möjligen blir även glädjen större när den delas med andra.

5.6.1 Tankar för trumlärare

Hur mycket fritid eleverna har eller vad de gör på sin fritid är något som trumläraren inte råder över. Vad läraren kan göra är att försöka få eleverna att prioritera sitt instrument och se till det faktum att många tycks se positivt på att göra saker i grupp. Därav bör fokus ligga i att låta eleverna få vara med i en ensemble. Ensemblespelet är både utvecklande och roligt enligt informanterna och därför borde detta vara av hög prioritet. En möjlig förklaring till att många slutar spela är för att de inte får chansen att tillämpa sitt spel i ett musikaliskt sammanhang. Trummor är främst ett kompinstrument och en trumelev behöver få vara en del i ett större sammanhang för att hitta sin roll i musiken. Om skolan inte har resurser för att erbjuda ensembleundervisning kanske trumläraren kan samarbeta med andra instrumentlärare på samma skola och sätta ihop grupper som får spela ihop. Är det ont om pengar kanske lärarna kan ta av sin egen individuella undervisningstid och lägga på några ensemblerimmar per termin.

För att förbereda elever att spela i ensemble är det viktigt med verklighetsanknytningen i undervisningen. När det gäller anpassning och sätt att spela blir det en annan sak att spela med andra. Eleverna måste vara lyhörda och lyssna på sina medmusikanter. Spelar de fel på ett ställe kan de inte bara stanna upp och ta om, utan de måste lära sig att hänga på och hitta tillbaka in i låten igen. Om de haft den sortens erfarenhet kan de också lära sig att tänka på detta sätt när de själva sitter och övar. Detta kan läraren ganska enkelt praktisera genom att spela duetter med eleven eller låta eleven spela till play-along-låtar på lektionerna. Syftet med play-along är att eleven ska spela till en bakgrund där det egna instrumentet är borttaget i mixern. Då får eleven känslan av att han/hon spelar tillsammans med dem som lagt bakgrunderna. Jag anser att det inte går att ersätta riktigt ensemblespel med play-along, men det är ett bra alternativ om det inte finns ensembler tillgängliga på skolan.

5.7 Slutsats

Vad motiverar tonåringar som deltar i lärarytt undervisning att spela trummor? I stora drag tycker de flesta i studien att det är roligt att spela trummor. De får positiv respons från sin omgivning och att spela i band/orkester är något som flera gör eller har som mål att få göra. Trots intresset gör informanterna inte sina läxor i så stor utsträckning, men de gör dem när de hinner. Skolan eller andra fritidsintressen prioriteras i första hand. De som bär på en inre drivkraft har ett mål med sitt spelande och de tror sig fortsätta spela trummor många år eller resten av livet. De flesta som börjar spela trummor gör det av nyfikenhet och för att det verkar häftigt och roligt. De som sedan väljer att fortsätta att spela tycks ha en motivation som bygger på ett genuint intresse för att spela trummor. Som lärare är det därför av största betydelse att stötta eleverna, så att de når en sådan inre motivation. I detta arbete är det viktigt att bygga på nyfikenhet, kompetens och ömsesidighet.

5.8 Metoddiskussion

Valet av en kvalitativ enkätundersökning som metod gav möjligheten att få inblick i nitton trumelevers tankar om sitt trumspelande. Detta istället för några få, om intervju hade valts som metod. Utdelandet av enkäter fungerade bra, men insamlandet innebar vissa svårigheter. Nitton av trettiofem informanter lämnade in sina enkäter. Om informanterna haft fler veckor på sig att lämna in enkäten, hade bortfallet kanske inte varit lika stort. Enkäten delades ut till elever inom kulturskola, musikskola och estetiska programmet på gymnasiet för att få bredare resultat än svar från bara en skolform. Då alla informanter svarade anonymt gick det inte att jämföra de olika skolorna, och det var heller inte syftet med studien.

Enligt Ejvegård (1996) bör informanterna vara tillförlitliga, reliabla, och lämpliga för sitt sammanhang, valida. Reliabiliteten för denna studie ökar av att det tydligt framgår att enkäten är anonym och att informanternas lärare inte kommer att läsa svaren. Detta lyftes fram eftersom frågorna berörde deras undervisning och risken fanns att informanterna inte skulle skriva ärligt ifall deras lärare kunde granska svaren. Studien riktar sig till tonåringar som spelar trummor för lärare och det är denna grupp som gjort enkäten. Enligt Ejvegårds resonemang gör detta att undersökningsgruppen är valid. Svaren har varit av skiftande kvalitet och tendensen var att de elever som var mest motiverade att spela också svarade mest uttömmande i enkäten. Risken finns att de elever som inte svarade på enkäten är de minst

motiverade eleverna och deras tankar om trumundervisning hade också varit intressanta för studien. Det går inte att dra några generella slutsatser i denna studie utan den ger endast en inblick i några trumelevers tankar och uppfattningar. Förhoppningen är ändå att arbetet ska vara värdefullt för mig och för andra trumlärare.

5.9 Förslag till vidare forskning

Min förhoppning är att detta arbete kan ge inspiration till att forska vidare i ämnet motivation inom trumundervisning eller instrumentalundervisning i stort. Det kan vara intressant att intervjua elever för att få en djupare bild av deras musikaliska intresse och motivation till att spela trummor. Komplettering kan göras genom att observera deras undervisning för att synliggöra om bristen eller innehavet av motivation ligger i undervisningen eller hos eleverna själva. Att intervjua trumlärare i ämnet vore intressant för att undersöka trumlärares syn på vad som motiverar elever till att musicera. En jämförelse mellan det estetiska programmet och kulturskolan vore också intressant då min studie inte fokuserar på att jämföra olika skolor. Finns det en skillnad i motivationen hos elever som har kursplaner och betyg jämfört med elever på kulturskolan?

Referenser

- Andersson, B. (1994). *Som man frågar får man svar: en introduktion i intervju- och enkätteknik*. (2. uppl.) Stockholm: Rabén Prisma.
- Davidsson, L. & Flato, D.W. (2010). *Motivera mera: möjligheternas pedagogik : [övningar för att stärka motivation, självkänsla och framtidstro hos högstadie- och gymnasieungdomar]*. (1. uppl.) Malmö: Epago.
- Ejvegård, R. (1996). *Vetenskaplig metod*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Gripsrud, J. (2002). *Mediekultur, mediasamhälle*. (2. uppl.) Göteborg: Daidalos.
- Gärdenfors, P. (2010). *Lusten att förstå: om lärande på människans villkor*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Hansson, H. & Sommanson, A. (1999). *Både kultur i skolan och Kulturskolan behövs. Praktik och teori*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö.
- Imsen, G. (2006). *Elevers värld: introduktion till pedagogisk psykologi*. (4., rev. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Karlsson, M. (2002). *Musikelever på gymnasiet estetikprogram: en studie av elevernas bakgrund, studiegång och motivation*. Diss. Lund : Univ., 2002. Malmö.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Lundgren, M. & Lökholt, K. (2006). *Motivationshöjande samtal i skolan: att motivera och arbeta med elevers förändring*. Lund: Studentlitteratur.
- Moshman, D. (2012). *Tonåringars tänkande och utveckling: kognition, moral och identitet*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2011). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (2012-10-03)

Bilaga 1: Enkät kring trumspelande

Denna enkät är anonym. Din trumlärare kommer därmed inte att läsa vad du svarar.

Jag är kille tjej
Födelseår: _____

Varför började du spela trummor?

Varför spelar du trummor *nu*?

Hur många år har du spelat för en trumlärare? _____ år

Hur skulle du beskriva dina trumläxor?

Mycket tråkiga						Mycket roliga
1	2	3	4	5	6	7

Motivera ditt svar.

Gör du din trumläxa varje vecka?	ja	nej
----------------------------------	----	-----

Varför/varför inte?

Var god vänd blad. →

Har du någon annan hobby än att spela trummor?	ja	nej
Om ja: Lägger du ner mer eller mindre tid på den/dessa än på trummorna?	mer	mindre
Varför/varför inte?		
<hr/>		
<hr/>		

Vad får du för reaktioner när du spelar trummor? Positiva, negativa – Beskriv!
(T.ex. av familj, kompisar och andra i din närhet.)

Spelar du tillsammans med andra, i t.ex. ett band eller i en orkester?	ja	nej
Varför/varför inte?		
<hr/>		
<hr/>		

Vad har du för mål med ditt trumspelande?

Hur länge tror du att du kommer att fortsätta att spela trummor?

Motivera ditt svar!

Tack för din medverkan!